

د پوهنې وزارت

اسلامي بنوونه او روزنه

پنځم ټولگي

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ. ش.

ملي سرود

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه پان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زره وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلېږي
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

د پوهنې وزارت

اسلامي ښوونه او روزنه

پنځم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هـ.ش.

د کتاب ځانګړتیاوې

مضمون: اسلامي ښوونه او روزنه

مؤلفین: د تعلیمي نصاب د اسلامي ښوونې او روزنې د برخې د درسي کتابونو مؤلفین

ادیت کوونکي: د پښتو ژبې د ادیت دپارتمنت غړي

ټولګی: پنځم

د متن ژبه: پښتو

انکشاف ورکوونکي: د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف لوی ریاست

خپروونکي: د پوهنې وزارت د اړیکو او عامه پوهاوي ریاست

د چاپ کال: ۱۳۹۸ هجري شمسي

د چاپ ځای: کابل

چاپ خونه:

برېښنالیک پته: curriculum@moe.gov.af

د درسي کتابونو د چاپ، وپش او پلورلو حق د افغانستان اسلامي جمهوریت د پوهنې

وزارت سره محفوظ دی. په بازار کې یې پلورل او پېرودل منع دي. له سرغړوونکو سره

قانوني چلند کېږي.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملي سرود

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه بان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زره وي جاویدان
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلیري
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

د پوهنې د وزیر پیغام

اقراً باسم ربک

د لوی او ښوونکي خدای ﷻ شکر په ځای کوو، چې مور ته یې ژوند رابښلی، او د لوست او لیک له نعمت څخه یې برخمن کړي یو، او د الله تعالی پر وروستي پیغمبر محمد مصطفی ﷺ چې الهي لومړنی پیغام ورته (لوستل) و، درود وایو.

څرنګه چې ټولو ته ښکاره ده ۱۳۹۷ هجري لمريز کال د پوهنې د کال په نامه ونومول شو، له دې امله به د گران هېواد ښوونیز نظام، د ژورو بدلونونو شاهد وي. ښوونکی، زده کوونکی، کتاب، ښوونځی، اداره او د والدينو شوراګانې د هېواد د پوهنیز نظام شپږګوني بنسټیز عناصر بلل کيږي، چې د هېواد د ښوونې او روزنې په پراختیا او پرمختیا کې مهم رول لري. په داسې مهم وخت کې د افغانستان د پوهنې وزارت د مشرتابه مقام، د هېواد په ښوونیز نظام کې د ودې او پراختیا په لور بنسټیزو بدلونونو ته ژمن دی.

له همدې امله د ښوونیز نصاب اصلاح او پراختیا، د پوهنې وزارت له مهمو لومړیتوبونو څخه دي. همدارنګه په ښوونځيو، مدرسو او ټولو دولتي او خصوصي ښوونيزو تاسيساتو کې، د درسي کتابونو محتوا، کیفیت او توزیع ته پاملرنه د پوهنې وزارت د چارو په سر کې ځای لري. مور په دې باور یو، چې د باکیفیته درسي کتابونو له شتون پرته، د ښوونې او روزنې اساسي اهدافو ته رسېدلی نشو.

پورتنیو موخو ته د رسېدو او د اغېزناک ښوونیز نظام د رامنځته کولو لپاره، د راتلونکي نسل د روزونکو په توګه، د هېواد له ټولو زړه سواندو ښوونکو، استادانو او مسلکي مدیرانو څخه په درناوي هيله کوم، چې د هېواد بچيانو ته دې د درسي کتابونو په تدریس، او د محتوا په لېږدولو کې، هيڅ ډول هڅه او هاند ونه سپموي، او د يوه فعال او په ديني، ملي او انتقادي تفکر سمبال نسل په روزنه کې، زيار او کوشنې وکړي. هره ورځ د ژمنې په نوي کولو او د مسؤولیت په درک سره، په دې نیت لوست پیل کړي، چې د نن ورځې گران زده کوونکي به سبا د يوه پرمختللي افغانستان معماران، او د ټولني متمدن او گټور اوسېدونکي وي.

همدا راز له خوږو زده کوونکو څخه، چې د هېواد ارزښتناکه پانګه ده، غوښتنه لرم، خو له هر فرصت څخه گټه پورته کړي، او د زده کړې په پروسه کې د ځيرکو او فعالو ګډونوالو په توګه، او ښوونکو ته په درناوي سره، له تدریس څخه ښه او اغېزناکه استفاده وکړي.

په پای کې د ښوونې او روزنې له ټولو پوهانو او د ښوونیز نصاب له مسلکي همکارانو څخه، چې د دې کتاب په لیکلو او چمتو کولو کې یې نه ستړې کېدونکې هلې ځلې کړې دي، مننه کوم، او د لوی خدای ﷻ له دربار څخه دوی ته په دې سپیڅلې او انسان جوړوونکې هڅې کې بريا غواړم.

د معیاري او پرمختللي ښوونیز نظام او د داسې ودان افغانستان په هیله چې وګړي یې خپلواک، پوه او سوکاله وي.

د پوهنې وزیر

دکتور محمد میرویس بلخي

لیک لړ

مخ	لوست	د لوست شمېره
۱	د کایناتو پیدایښت	لومړی لوست
۳	اسلام ته درناوی	دویم لوست
۵	وحې	درېم لوست
۷	د پیغمبرانو عصمت	څلورم لوست
۹	معجزه	پنځم لوست
۱۱	سحر (کوډې)	ښپږم لوست
۱۳	فال کتل	اووم لوست
۱۵	فال نیول	اتم لوست
۱۷	لوی گناهونه	نهم لوست
۱۹	د جمعي لمونځ	لسم لوست
۲۱	د جنازې لمونځ (۱)	یوولسم لوست
۲۳	د جنازې لمونځ (۲)	دوولسم لوست
۲۵	د جنازې د لمانځه دعاگانې	دیارلسم لوست
۲۷	د اختر لمونځ	څوارلسم لوست
۲۹	د اختر د لمانځه طریقه	پنځلسم لوست
۳۱	د تلاوت سجده	شپاړسم لوست
۳۳	د سهوي سجده (۱)	اووه لسم لوست
۳۵	د سهوي سجده (۲)	اته لسم لوست
۳۷	د سفر آداب	نولسم لوست
۳۹	د ژبې ساتنه	شلم لوست
۴۱	مرسته او همکارۍ	یوویشتم لوست

مخ	لوست	د لوست شمېره
۴۳	د بې اتفاقی زياتونه	دوه ويستم لوست
۴۵	بد ملگری	دري ويستم لوست
۴۷	د دين ستنه	خلور ويستم لوست
۴۹	د وخت ارزښت	پنځه ويستم لوست
۵۱	د مسلمان پنځه حقونه	شپږ ويستم لوست
۵۳	د سلام فضایل	اووه ويستم لوست
۵۵	غيبت	اته ويستم لوست
۵۷	دروغ ويل	ننه ويستم لوست
۵۹	بښنه كول	دېرشم لوست
۶۱	قناعت	يو دېرشم لوست
۶۳	د صبر فضایل	دوه دېرشم - لوست

د کایناتو پیدایښت

ټول کائنات د الله تعالی مخلوقات دي.

حُکمکه، آسمانونه، غرونه او سیندونه الله تعالی پیداکړي دي.

انسانان، پېریان، ملايکي او ژوي د الله تعالی مخلوق دي.

الله تعالی انسانان له یوه پلار آدم او مور حوا (عليهما السلام) څخه

پیدا کړي دي.

انسان د الله تعالی غوره مخلوق دی.

ټول مخلوقات د الله تعالی تسبیح وايي.

ټول مخلوقات د الله تعالی د حکم پیرو دي.

الله تعالی ته نیردې او غوره خلک تقوا لرونکي خلک دي.

فعلیتونه

- ۱- حُمکه، لمر او ټول مخلوقات د الله تعالی د حکم پیرو دي، په دې هکله یو له بل سره خبرې وکړئ.
- ۲- د کایناتو د پیدایښت په اړه یو له بل سره خبرې وکړئ.
- ۳- انسان ته ولې غوره مخلوق ویل کېږي؟
- ۴- الله ﷻ آدم ﷺ له څه شي څخه پیدا کړ؟ پدې هکله له ښوونکي څخه معلومات واخلي.

پوښتنې

- ۱- د انسانانو پلار څوک دی؟
- ۲- انسانان، آسمانونه، حُمکه او نور مخلوقات چا پیدا کړي دي؟
- ۳- په انسانانو کې غوره خلک کوم دي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې پورتنۍ لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

اسلام ته درناوی

مور د اسلام ټول حکمونه او لارښوونې منو او درناوی ورته لرو.
د اسلام مقدساتو ته درناوی د ایمان یوه برخه ده.

د اسلام له مقدساتو څخه ځینې دا دي:

۱- قرآن کریم: قرآن کریم د الله تعالی کلام دی، درناوی یې په دې کې دی چې په لارښوونو یې عمل وکړو.

۲- کعبه: د الله تعالی کور دی، مسلمانان د کعبې لوري ته پنځه وخته لمونځ ادا کوي.

۳- جومات: جومات د عبادت ځای دی. په جومات کې بې ځایه خبرې کول ناروا دي.

۴- د حج مناسک: لکه: عرفات، منی، مزدلفه.

۵- لمونځ: مور هر لمونځ په خپل وخت ادا کوو.

۶- روژه: مور هر کال د رمضان د میاشتې روژه نیسو.

د اسلام حکمونو او مقدساتو ته سپکاوی کول کفر دی.

فعالیتونه

۱. د ښوونکي په مرسته په وار سره د اسلام د دین خو حکمونه او لارښوونې ووايئ.
۲. اسلام ته درناوی په څه کې دی؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
۳. قرآن کریم ته څنگه درناوی پکار دی؟ په دې هکله له ښوونکي څخه معلومات ترلاسه کړئ.

پوښتنې

- ۱- د اسلامي مقدساتو څو بېلگې ووايئ.
- ۲- د اسلام مقدساتو ته درناوی کول د څه شي برخه ده؟
- ۳- اسلامي مقدساتو ته توهين او سپکاوی کول څه حکم لري؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د اسلامي مقدساتو په هکله د کورنۍ د غړو په مرسته لنډه مقاله وليکي.

وحی

د الله تعالی له لوري د پیغمبرانو خبرولو ته وحی ویل کیږي. حضرت جبرئیل علیه السلام به د الله تعالی له لوري پیغمبرانو ته وحی راوړله. تورات، انجیل، زبور او فرقان (قرآن کریم) ټول آسماني کتابونه دي. مور پر ټولو آسماني کتابونو او صحیفو ایمان لرو. تورات پر موسی علیه السلام، انجیل پر عیسی علیه السلام، زبور پر داوود علیه السلام او قرآن کریم پر حضرت محمد صلی الله علیه و آله نازل شوی دی. پر حضرت محمد صلی الله علیه و آله لومړی وحی د حرا په غار کې نازل شو. لومړی وحی د علق سورت پنځه لومړني آیتونه دي: ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ * خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ * اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ * الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ * عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ [العلق : ۱ - ۵]

د حضرت محمد صلی الله علیه و آله له وفات څخه وروسته پر هېچا وحی نه نازلېږي.

فعالیتونه

۱. د ښوونکي په مرسته د آسماني کتابونو په اړه خبرې وکړئ.
۲. په پخوانیو کتابونو ایمان لرل څه معنا لري؟ په دې هکله په خپلو کې خبرې وکړئ.
۳. د لوست په آیتونو کې کومې کلمې دي چې یوه یې په لوستلو امر کوي او بله یې د لیکنې وسیله ده .
۴. تاسو معلومات لرئ چې د حرا په غار کې پر حضرت محمد ﷺ وحی څنگه نازله شوه؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

- ۱- وحی څه ته ویل کیږي؟
- ۲- د آسماني کتابونو نومونه واخلي.
- ۳- آسماني کتابونه پر کومو پیغمبرانو نازل شوي دي؟
- ۴- پر حضرت محمد ﷺ لومړۍ وحی په کوم ځای کې نازله شوه؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې پورتنۍ لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د پيغمبرانو عصمت

له گناهونو څخه د پيغمبرانو عليهم السلام پاكوالي ته عصمت ويل
كيري.

ټول پيغمبران (عليهم السلام) له گناهونو معصوم (پاك) دي.

مور د پيغمبرانو (عليهم السلام) پر عصمت ايمان لرو.

انبيا عليهم السلام د الله تعالى غوره بندگان دي.

لومړی پيغمبر حضرت آدم عليه السلام او وروستی پيغمبر حضرت محمد صلى الله عليه وسلم دی.

په قرآن کریم کې د ۲۵ پيغمبرانو يادونه شوې ده.

د پيغمبرانو پر عصمت ايمان او باور لرل فرض دي.

بحث پرې وکړئ:

- ۱- عصمت څه ته ویل کیږي؟
- ۲- د پیغمبرانو (عليهم السلام) عصمت څه معنی لري؟
- ۳- ملايکې له گناه پاکې دي. په دې هکله له ښوونکي معلومات له ځان سره شریک کړئ.

- ۱- عصمت څه ته ویل کیږي؟
- ۲- د لومړي او وروستي پیغمبرانو، نومونه واخلي.
- ۳- په قرآن کریم کې د څو پیغمبرانو، نومونه ذکر شوي دي؟
- ۴- د پیغمبرانو (عليهم السلام) په عصمت ایمان لرل څه حکم لري؟

زده کوونکي دې د پیغمبرانو (عليهم السلام) د عصمت په اړه لنډه مقاله ولیکي.

معجزه

معجزه هغه عمل ته ویل کیږي چې د پیغمبرانو په لاس ترسره شوي وي او نور خلک ور څخه عاجز وي.

معجزه د پیغمبر د ریښتینولۍ دلیل دی.

الله تعالی خپلو پیغمبرانو (عليهم السلام) ته ډول ډول معجزې ورکړي دي.

د موسی عليه السلام یوه معجزه له امسا (لکړې) څخه مار جوړېدل ، د عیسی عليه السلام

یوه معجزه په دعا سره د ړانده رغېدل او د محمد صلی الله علیه و آله تر ټولو لویه معجزه

قرآن کریم دی.

د پیغمبرانو عليهم السلام پر معجزو ایمان لرل فرض دي.

فعالیتونه

- ۱- د پیغمبرانو ﷺ د ځینو معجزو یادونه وکړئ.
- ۲- د محمد ﷺ ځینې مشهورې معجزې بیان کړئ. په دې هکله دې ښوونکي له زده کوونکو سره مرسته وکړي.
- ۳- قرآن کریم ته ولې معجزه ویل کېږي؟ په دې هکله دې ښوونکي له زده کوونکو سره مرسته وکړي.

- ۱- معجزه څه ته وايي؟
- ۲- آیا په معجزه ایمان لرل فرض دي؟
- ۳- آیا له پیغمبرانو ﷺ پرته نور خلک معجزې لري؟

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د معجزې په اړه یوه لنډه مقاله ولیکي.

سحر (کوډې)

سحر کول لويه گناه ده.
سحر د شيطان کار دی.
د کوډو له لارې روزي گټل حرام دي.
خوک چې هره شپه آيت کرسې تلاوت کوي، له هر ډول زيان او ضرر
خخه به په امن وي.
په کوډو سره انسان ته ضرر رسېږي.
کوډگر د هېچا نه خوښېږي.
رسول الله ﷺ فرمايلي دي: «اجْتَنِبُوا الْمَوْبِقَاتِ الشَّرْكَ بِاللَّهِ وَالسَّحْرُ»
ژباړه: له هلاکوونکو شيانو خخه چې يو يې شرک او بل يې سحر دی،
حانونه وساتئ.
کوډگر ته ورته ناروا دی، رسول الله ﷺ فرمايلي دي: «مَنْ أَتَى سَاحِرًا
أَوْ كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ»
ژباړه: که خوک کوډگر، د غيب ويونکي او فال کتونکي ته ورشي
او د هغوی خبرې رښتيا وگنې، نو په هغه خه چې پر محمد ﷺ نازل
شوي کافر شو.

فعالیتونه

- ۱- د لوست حدیثونه تکرار کړئ.
- ۲- د سحر له ضرر څخه د ځان خوندي ساتلو لپاره باید څه وکړو؟ د ښوونکي په مرسته یې ځواب ووايئ.
- ۳- په شپه کې کوم وخت معوذتین او آیت الکرسي لولئ؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

- ۱- آیا سحر لویه گناه ده؟
- ۲- سحر د چا کار دی؟
- ۳- د کوډوله لارې د روزی گټل څه حکم لري؟
- ۴- د کوم آیت په لوستلو سره موږ د کوډوله ضرر څخه په امن کېږو؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې پورتنی لوست په خپلو کتابچو کې ولیکي.

فال کتل

فال کتل حرام او لویه گناه ده.

فال کتونکي ته ور تلل ، خبرې يې منل او پرې باور کول لویه گناه ده.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: «مَنْ أَتَى سَاحِرًا أَوْ كَاهِنًا أَوْ عَرَّافًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ»

ژباړه: که څوک کوډگر، غیب ویونکي او فال کتونکي ته ولاړ شي او د هغوی خبرې رښتیا وگڼي، نو په هغه څه چې پر محمد ﷺ نازل شوي کافر شو.

فال کتونکی به له سختو کړاوونو او عذابونو سره مخ کېږي.

فعلیتونه

- ۱- د فال کتونکي د عمل په اړه یو له بل سره بحث وکړئ.
- ۲- که څوک د فال کتلو په نیت چاته ورځي، تاسې باید ورته څه ووايئ، خو له دې کار څخه منعه شي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۳- ستاسو په آند فال کتل څه زیانونه لري؟

پوښتنې

- ۱- د فال کتل څه حکم لري؟
- ۲- آیا فال کتونکي ته ورتلل روا دي؟
- ۳- رسول الله ﷺ د فال کتونکي په اړه څه فرمایلي دي؟

کورنۍ دنده

که چیرې زده کوونکو کوم فال کتونکی لیدلی وي، د هغه کیسه دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

فال نیول

ښه فال نیول روا او بد فال نیول گناه ده.

د اسلام مبارک دین مور له بد فال نیولو څخه منع کړي یو.

پیغمبر ﷺ فرمایي: بد فالي نشته او ښه فال نیول غوره کار دی.

د ښه فال نیولو څو بیلگې:

- په کوچنیانو باندې د نیکو خلکو نومونه کینودل.

- ناروغ ته روغ وېل او د روغتیا هیله یې کول.

- په خوب لیدلو باندې ښه فال نیول.

د بد فال نیولو څو بېلگې:

- د کینې سترگې په رپېدلو بد فال نیول.

- د یو شي په اخیستلو بد فال نیول.

- د چا په ټنډه یا پل (راتللو) بد فال نیول.

مور باید په هر څه ښه فال ونیسو،

او له بد فالي څخه ځانونه وساتو.

فعالیتونه

- ۱- د بنوونکي په مرسته د ښه فال نیولو او بد فالۍ په اړه یوله بل سره بحث وکړئ.
- ۲- د ښه فال نیولو خو بېلگې ووايئ.
- ۳- آیا د چهارشنبې په ورځ د سفر نه کولو بد فال نیول روا دي؟ په دې هکله بحث وکړئ.

پوښتنې

- ۱- آیا ښه فال نیول روا دي؟
- ۲- د ښه فال نیولو خو بېلگې ووايئ.
- ۳- د بد فال نیولو خو بېلگې ووايئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ له غړو سره د ښه فال نیولو او بد فالۍ په اړه خبرې وکړي.

لوی گناهونه

لوی گناهونه هغه گناهونه دي چې کوونکي ته یې په شریعت کې سزا ټاکل شوې وي او له توبې پرته نه بېل کېږي. که څوک وره گناه تکرار کړي، دا هم په کبیره گناه بدلېږي. مور باید له ټولو ورو او لویو گناهونو څخه ځان وساتو.

ځینې لوی گناهونه په لاندې ډول دي:

- ۱- شرک: له الله تعالی سره شریک نیول تر ټولو لویه گناه ده.
- ۲- سحر: کوډې کول.
- ۳- قتل: په ناروا د انسان وژل.
- ۴- سود خوړل.
- ۵- د جهاد له مورچل څخه تېسته کول.
- ۶- تهمت: پر بې گناه مسلمان د گناه تور لگول.
- ۷- د مور او پلار نافرمانی: په روا کارونو کې د مور او پلار له لارښوونو سرغړونه، او خبره یې نه منل لویه گناه ده.

فعالیتونه

- ۱- د خو نورو لویو گناهونو نومونه بیان کړئ.
- ۲- له الله ﷻ سره د شریک نیولو خو بېلگې ووايئ.
- ۳- د مور او پلار د نا فرمانی خو بېلگې ووايئ.

پوښتنې

- ۱- لوی گناهونه تعریف کړئ.
- ۲- وره گناه څه وخت په لویه گناه بدلېږي؟
- ۳- د خو لویو گناهونو نومونه واخلي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې ځینې هغه لوی گناهونه چې په لوست کې نه دي ذکر شوي، په خپلو کتابچو کې وليکي.

د جمعي لمونځ

د جمعي لمونځ دوه رکعته دی او په جماعت ادا کېږي.
د جمعي لمونځ د ماسپښين د لمانځه پر ځای ادا کېږي. د جمعي
لمونځ پر عاقل، بالغ مقیم مسلمان فرض دی.
د یوې جمعي لمونځ د راتلونکې جمعي تر لمانځه پورې د گناهونو
کفارہ ده.

د جمعي د لمانځه لپاره غسل کول او پاکې جامې اغوستل سنت دي.
د جمعي په لمانځه کې امام له دویم اذان وروسته دوې خطبې وايي.
لمونځ کوونکي خطبې ته پوره غور نیسي او له خبرو کولو ډډه کوي.
د جمعي د لمانځه پر مهال مسلمانانو ته کار کول ناروا دي.
د جمعي لمونځ پرېښودل گناه ده، رسول الله ﷺ فرمایي: څوک چې

(پرتله له عذره) درې جمعې لمونځونه ترک کړي، په زړه یې تور داغ

لگيږي. رواه ابن ماجه

فعالیتونه

- ۱- د جمعې د لمانځه په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۲- که څوک د خطبې پر مهال خبرې کوي، آیا تاسې ته روا ده چې له خبرو څخه یې منعه کړئ؟
- ۳- که یو څوک د جمعې لمانځه ته ناوخته راشي، آیا حق لري چې د خلکو پر اوږو تیر شي او لومړي صف ته ځان ورسوي؟

پوښتنې

- ۱- د جمعې لمونځ څه حکم لري؟
- ۲- د جمعې لمونځ څنگه ادا کيږي؟
- ۳- د جمعې لمونځ پر چا فرض دی؟
- ۴- امام د جمعې د لمانځه لپاره څو خطبې وايي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازې لمونځ (۱)

- د جنازې لمونځ کفایي فرض دی.
- د جنازې لمونځ ډېر ثواب لري.
- د جنازې لمونځ په جماعت ادا کېږي.
- د جنازې لمونځ په ولاړه او له رکوع او سجدي پرته ادا کېږي.
- د جنازې په لمانځه کې د څلورو تکبیرونو ویل فرض دي.
- د جنازې لمونځ د مړي د ولي یا عالم په امامت سره ادا کېږي.
- د جنازې لمونځ قضایي نه لري.

فعايتونه

- ۱- د جنازې د لمانځه په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۲- د جنازې د لمانځه او نورو لمونځونو ترمنځ توپيرونه په گوته کړئ.
- ۳- که چيرې د جنازې لمونځ تيار وي او تاسې اودس و نه لرئ، آيا تيمم کولای شئ؟ د ښوونکي په مرسته يې ځواب ووايئ.

پوښتنې

- ۱- د جنازې لمونځ څه حکم لري؟
- ۲- آيا د جنازې لمونځ په جماعت سره ادا کيږي؟
- ۳- د جنازې په لمانځه کې رکوع او سجده شته؟
- ۴- د جنازې په لمانځه کې څو تکبيرونه ويل کيږي؟
- ۵- آيا د جنازې د لمانځه تکبيرونه فرض دي؟

کوونۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازي لمونځ (۲)

د جنازي د لمانځه طريقه:

د جنازي لمونځ په څلور ځلې تكبير ويلو سره ادا كيږي چې په لاندې

ډول بيانېږي:

لومړۍ تكبير:

لمونځ كوونكي په امام پسې (د نورو لمونځونو په څېر) تحريمه تكبير او ورسې «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ» وايي.

دويم تكبير:

د امام د دويم ځل تكبير له ويلو سره سم مقتدي هم دويم تكبير وايي ورسې درود «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلَيَّ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ إِبْرَاهِيمَ وَعَلَيَّ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ» وايي.

دريم تكبير:

د درود له ويلو وروسته امام دريم تكبير وايي او ورسې د جنازي دعا لولي، مقتديان هم همدا دعا لولي.

څلورم تكبير:

د څلورم تكبير له ويلو وروسته امام نبي او كين خوا ته سلام گرځوي، مقتديان هم دواړو خواوو ته سلام گرځوي.

فعالیتونه

- ۱- ځینې زده کوونکي دې د جنازې د لمانځه ادا کول په ټولگي کې تمثيل او ښوونکي دې د دوی تېروتنې اصلاح کړي.
- ۲- د جنازې لمونځ په کوم ځای کې ادا کېږي؟ په دې هکله خبرې وکړئ.
- ۳- آیا د جنازې د لمانځه لپاره اقامت ويل کېږي؟

پوښتنې

- ۱- د جنازې په لمانځه کې له لومړي تکبير وروسته څه ويل کېږي؟
- ۲- له دويم او دريم تکبير وروسته امام او مقتديان څه وايي؟
- ۳- له څلورم تکبير وروسته څه ويل کېږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست پوښتنې په خپلو کتابچو کې ځواب کړي.

د جنازي د لمانځه دعاگانې

په بالغ مړي (نارينه او نسځينه) لاندې دعا ويل كېږي:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا ، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا ، وَذَكَرْنَا
وَأُنْثَانَا، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ
عَلَى الْإِيمَانِ.

ژباړه: ای الله! زموږ ژوندي، مړي، حاضر، غایب، کوچني، لوی، نر
او نسځي وښه، ای الله! له مور څخه چې چاته ژوند ورکوي، په اسلام
ژوند ورکړه، او له مور څخه چې له چا روح اخلي، په ایمان سره یې
واخله.

که مړی کوچنی هلک وي، لاندې دعا پرې لوستل کېږي:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا، وَاجْعَلْهُ لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَ اجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا
وَمُشَفَّعًا.

ژباړه: ای الله! دغه مړی (هلک) زموږ د ثواب سبب وگرځوه او زموږ
لپاره یې د آخرت پانگه وگرځوه او زموږ لپاره یې شفیع او شفاعت یې
قبول وگرځوه.

که مړی کوچنی نجلی وي، لاندې دعا پرې لوستل کېږي:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا أَجْرًا وَذُخْرًا، وَاجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً
وَمُشَفَّعَةً.

ژباړه: ای الله! دغه مړی (نجلی) زموږ د ثواب سبب وگرځوه، زموږ
لپاره یې د آخرت پانگه وگرځوه او زموږ لپاره یې شفیع او شفاعت یې
قبول وگرځوه.

فعالیتونه

- ۱- آیا د جنازې لمانځه لپاره ټاکلی وخت شته؟ په دې هکله خبرې وکړئ.
- ۲- د بالغانو، هلک او نجلی د دعاگانو په منځ کې شته توپیر په گوته کړئ.
- ۳- د جنازې په لمانځه کې له مړي سر بیره نور چاته دعا کېږي؟

پوښتنې

الف: لاندې جملې معنا کړئ:

- ۱- اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا
- ۲- اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَيَّ الْإِسْلَامِ
- ۳- اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا

ب: څوک د بالغ مړي دعا له ياده ويلاى شي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د جنازې دعاگانې حفظ کړي او په راتلونکي ساعت
کې دې ټولگيوالو ته واوروي.

د اختر لمونځ

مسلمانان هر کال د خوشحالی دوه اخترونه لمانځي. لومړی کمکی اختر ورپسې لوی اختر. کمکی اختر د روژې له میاشتي څخه وروسته د شوال میاشتي په لومړۍ ورځ وي. په کمکي اختر کې مسلمانان غریبانو ته د فطر صدقه ورکوي. لوی اختر د ذي الحجې میاشتي په لسمه ورځ وي. په لوی اختر کې مسلمانان قرباني کوي. مسلمانان په دواړو اخرونو کې عیدگاه ته د لمانځه ادا کولو لپاره ځي. د دواړو اخرونو لمونځونه واجب دي او په جماعت سره ادا کېږي. د دواړو اخرونو لمونځ دوه دوه رکعته دی. د دواړو اخرونو د لمانځه وخت د اختر د ورځې له لمر ختلو نه پیل کېږي او تر زوال پورې وي.

د اختر لمانځه لپاره غسل کول، پاکې جامې اغوستل او عطر وهل سنت دي.

- ۱- د لوی او کمکي اختر په لومړۍ ورځ باید کوم کارونه وکړو؟
- ۲- د ښوونکي په مرسته په لوی اختر کې د واجبو تکبیرونو الفاظ ووايي.
- ۳- په لوی اختر کې د تکبیرونو ویلو ورځې په گوته کړئ.

- ۱- کمکي اختر د کومې میاشتي په کومه نېټه دی؟
- ۲- په لوی اختر کې مسلمانان څه کارونه کوي؟
- ۳- د اختر لمونځ څو رکعته دی؟
- ۴- د اختر لمونځ څه حکم لري؟

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لوی اختر په هکله یوه لنډه مقاله ولیکي.

د اختر د لمانځه طريقه

د دواړو اخترونو لمونځ دوه دوه رکعته دی. د اختر د لمانځه لپاره اذان او اقامت نه ويل کېږي.

د اختر په لمانځه کې شپږ تکبیرونه اضافه ويل کېږي. درې په لومړي رکعت او درې نور یې په دویم رکعت کې ويل کېږي.

لومړی رکعت:

امام تحریمه تکبیر په جهر سره او مقتدیان یې په خفیه وايي. د سبحانک اللهم... له ويلو وروسته امام په جهر سره درې حلی تکبیر وايي او دواړه لاسونه ورسره د غورونو نرمیو ته پورته کوي.

مقتدیان ورپسې په خفیه درې حلی تکبیر وايي او دواړه لاسونه ورسره د غورونو نرمیو ته پورته کوي.

بیا لاسونه پر نامه کېښودل کېږي، امام په جهر سره قرائت لولي، پاتې د عام لمونځ په څېر ترسره کېږي.

دویم رکعت:

امام د قرائت له لوستلو وروسته مخکې له رکوع، درې تکبیرونه په جهر سره وايي او په هر حلی دواړه لاسونه د غورونو تر نرمیو پورته کوي، مقتدیان هم همداسې کوي.

يادونه: د يادو شپږو تکبیرونو په منځ کې لاسونه بايد حُورند ونيول شي.

فعايتونه

۱. زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي، لومړۍ ډله دې د اختر د لمانځه لومړۍ رکعت او دويمه ډله دې دويم رکعت تمثيل کړي.
۲. آیا د جنازې او اختر د لمونځونو د تکبیرونو ترمنځ په ادا کولو کې څه توپير شته؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

- ۱- د اختر لمونځ څو رکعته دی؟
- ۲- د اختر په لمانځه کې څو اضافي تکبیرونه ويل کېږي؟
- ۳- لومړي درې تکبیرونه څه وخت ويل کېږي.
- ۴- په دويم رکعت کې څو تکبیرونه او څه وخت ويل کېږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د اختر د لمانځه طريقه په خپلو کتابچو کې وليکي او په ټولگي کې دې له ياده ولولي.

د تلاوت سجده

د تلاوت سجده واجب ده.

د سجدې آیت په لوستلو او یا اورېدلو سره د تلاوت سجده لازمه پېږي.

د تلاوت د سجدې د ادا کولو طریقه:

سجده کوونکی تکبیر وایي او سجدې ته ځي، په سجده کې درې ځلې تسبیحات (سبحان ربي الأعلى) وایي، ورپسې دویم تکبیر وایي او له سجدې نه را پورته کېږي او په دې سره یې سجده بشپړه شوه.

د تلاوت سجدې لپاره درېدل حتمي نه دي.

له راډیو، تلوویزیون او داسې نورو څخه د سجدې آیت په اورېدلو سجده نه لازمه پېږي.

په قرآن کریم کې ۱۴ ځایه د تلاوت سجده راغلې ده.

په یو ځای کې د سجدې د یو آیت په څو ځله لوستلو سره یوازې یوه سجده لازمه پېږي.

په لاندې جدول کې د تلاوت د سجدي آيتونه راوړل شوي چې په لوستلو او يا اورېدلو سره يې د تلاوت سجده لازمېږي:

شميره	سورت	د سجدي ايت	شميره	سورت	د سجدي ايت
۱	الاعراف	۲۰۶	۸	النمل	۲۵
۲	الرعد	۱۵	۹	الم السجده	۱۵
۳	النحل	۴۹	۱۰	فصلت	۳۸
۴	الاسراء	۱۰۷	۱۱	ص	۲۴
۵	مريم	۵۸	۱۲	النجم	۶۲
۶	الحج	۱۸	۱۳	الانشقاق	۲۱
۷	الفرقان	۶۰	۱۴	العلق	۱۹

فعاليتونه

- ۱- د تلاوت سجده په ټولگي کې تمثيل کړئ.
- ۲- د سجدي آيتونه په قرآن کریم کې په ډله ييز ډول په گوته کړئ.

پوښتنې

- ۱- د تلاوت سجده څه حکم لري؟
- ۲- په قرآن کریم کې څو د تلاوت سجدي دي؟
- ۳- د تلاوت سجده کله واجبېږي؟
- ۴- په څلورو آيتونو کې د تلاوت سجده را وښئ.

کوونۍ دننه

زده کوونکي دې د سجدي د آيتونو موقعيت، د سپارو له مخې په گوته کړي.

د سهوي سجده (۱)

د سهوي سجده واجب ده.

د سهوي سجده په لمانځه کې ترسره کېږي.

د واجبو په ترک او يا د فرضو په ځنډولو سره د سهوي سجده واجبيږي.

د سهوي د سجدې طريقه:

۱- په وروستۍ قعده کې له تشهد وروسته سلام گرځول کېږي.

۲- بيا ورپسې دوي سجدې کېږي.

۳- ورپسې تشهد، درود، او دعا ويل کېږي.

۴- په پای کې دواړو خواوو ته سلام گرځول کېږي.

فعالیتونه

۱. د سهوي د سجده په هکله یو له بل سره خبرې وکړئ.
۲. آیا کله مو د سهوي سجده کړې ده؟ د واجب کېدو سبب یې بیان کړئ.

پوښتنې

- ۱- د سهوي سجده څه حکم لري؟
- ۲- د سهوي سجده څه وخت واجبېږي؟
- ۳- د سهوي سجده څنگه ادا کېږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست متن په خپلو کتابچو کې وليکي.

د سهوي سجده (۲)

په لمانځه کې د سهوي سجده د واجبېدلو څو مثالونه:

۱. د فاتحي سورت پرېښودل.
۲. د فاتحي سورت پسې د بل سورت يا څو ايتونو نه لوستل.
۳. په وترو کې د قنوت دعا پرېښودل.
۴. لومړۍ قعه پرېښودل.
۵. په وروستۍ قعه کې تشهد پرېښودل.
۶. د فرضو وروسته کول، لکه په لومړي رکعت کې کېناستل، او يا دويم رکعت کې له تشهد وروسته دريم رکعت ځنډول.

فعالیتونه

۱. د سهوې سجدي د واجبدلو ځينې سببونه بيان كړئ.
۲. كه په جماعت كې امام د سهوې سجده ادا كوي، مقتديان بايد څه وكړي؟

پوښتنې

- ۱- د قيام په حالت كې د سهوې سجده كله واجبېږي؟
- ۲- د قعدې په حالت كې د سهوې سجده كله واجبېږي؟
- ۳- آيا په وترو كې د قنوت په پرېښودلو سره سجده لازمېږي؟
- ۴- آيا د فرضو په تاخير سره سجده واجبېږي؟

كوونۍ دنده

زده كوونكي دې د لوست پوښتنې په خپلو كتابچو كې ځواب كړي.

د سفر آداب

اسلام مور ته د سفر په وخت، د آدابو لارښوونه کوي، چې ځينې يې په لاندې ډول دي:

- ۱- له مور او پلار څخه د سفر کولو اجازه اخيستل.
 - ۲- درې ځلې الله اکبر ويل.
 - ۳- د سفر دعا ويل: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾.
 - ۴- الله ﷻ زيات يادول.
 - ۵- له الله څخه د خير او عافيت سوال کول.
- په سفر کې د مسلمان سوال او دعا قبليري.

په سفر کې د دعا ځينې بيلگې:

- د سفر آساني غوښتل.
- د کورنۍ غړو او خپلوانو ته دعا کول.
- د سفر له ستونزو څخه د خلاصون دعا کول.
- کورته په خير او عافيت د را ستندلو دعا کول.

فعاليتونه

۱. د سفر د آدابو په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
۲. آیا د اسلام دین په کومه ټاکلې ورځ کې له سفر کولو څخه منعه کړې ده؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

- ۱- د سفر دعا ووايئ.
- ۲- د سفر کولو لپاره له چا څخه اجازه اخلئ؟
- ۳- آیا په سفر کې دعا قبلېږي؟
- ۴- د سفر په وخت کومې غوښتنې په کار دي؟

کوونۍ دنده

زده کوونکي دې د سفر آداب په خپلو کتابچو کې وليکي.

د ژبې ساتنه

مسلمان د خپلې ژبې ساتنه کوي، تل ښې خبرې کوي، رسول الله ﷺ مور ته داسې لارښوونه کړې ده: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ».

ژباړه: که څوک په الله او د آخرت په ورځ ايمان لري، د خیر خبرې دې کوي او یا دې چپ اوسي. مسلمان بې گټې خبرې نه کوي. مور چا ته کنځلې او بدې خبرې نه کوو. څوک په سپک نوم نه يادوو.

په ناروا خبرو انسان دوزخ ته ځي، معاذ رضي الله عنه له پيغمبر ﷺ څخه وپوښتل: آیا مور په خپلو ويناوو نيول کيږو؟ پيغمبر ﷺ وفرمايل: زيات خلک د خپلو ژبو له کبله دوزخ ته نسکور غورځيږي. مور بايد له سپکو او ناوړو خبرو څخه ځان وساتو. زموږ له لاس او ژبې څخه بايد چا ته ضرر ونه رسيږي.

فعالیتونه

- ۱- د ژبې ساتنې په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۲- کوم وخت چوپتیا غوره ده؟ په دې هکله خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱. د لاندې حدیث جملې معنا کړئ:
- «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ»
- «فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ» .
۲. لاندې خالي ځایونه ډک کړئ:
- زموږ له لاس او ... باید چاته ضرر ونه رسېږي.
- مسلمان د خپلې ژبې ... کوي.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د ژبې ساتنې په هکله لنډه مقاله وليکي.

مرسته او همکاري

له خلكو سره په ښو كارونو كې مرسته كول ډېر ثواب لري.

الله ﷺ په دې هكله مور ته داسې لارښوونه كوي:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ...﴾

المائدة سورت ۲ ایت.

ژباړه: او په نیکو او د تقوا په کارونو کې یو له بل سره مرسته کوئ او

د گناه او تېري په چارو کې یو له بل سره مرسته مه کوئ.

رسول الله ﷺ فرمایي:

۱- د الله ﷺ مرسته له هغه چا سره مل وي چې له نورو خلكو سره

مرسته كوي. (رواه مسلم)

۲- څوك چې د اړو خلكو ستونزې حل كړي، الله ﷺ به يې د دنيا او

آخرت ستونزې آسانه كړي. (رواه مسلم)

مور له مور، پلار، ورونو او خویندو سره د کور په چارو کې مرسته کوو.
مور له خپلو گاونډیانو او ټولګیوالو سره مرسته کوو.
په ناروا کارونو کې له چا سره مرسته کول گناه ده.

فعالیتونه

- ۱- له اړو خلکو سره د مرستې ځینې بېلګې د ښوونکي په مرسته ووايئ.
- ۲- مور باید په کومو ځایونو کې د خلکو سره له مرستې کولو ډډه وکړو؟

- ۱- الله ﷻ له خلکو سره د مرستې په هکله څه فرمایلي دي؟
- ۲- د الله ﷻ مرسته له چا سره مل وي؟
- ۳- څوک د مرستې کولو ډېر وړ دی؟
- ۴- آیا د گناه په چارو کې مرسته کول روا دي؟

زده کوونکي دې د مرستې په هکله یوه لنډه مقاله ولیکي.

د بې اتفاقی زیانونه

د اسلام دین مور ته په یووالي او اتحاد امر کوي، له اختلاف او بې اتفاقی څخه یې منعه کړي یو.

الله ﷻ په قرآن کریم کې فرمایلي دي: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ (د آل عمران سورت ۱۰۳ آیت).

ژباړه: د الله په رسی (قرآن کریم) باندې منگولې ولگوي او بې اتفاقی مه کوي.

مور باید له اختلاف او بې اتفاقی څخه ځان وژغورو.

اختلاف او بې اتفاقی ډېر زیانونه لري:

- ۱- بې اتفاقی گناه ده، هر هغه څوک چې د مسلمانانو ترمنځ بې اتفاقی راولي، الله ﷻ ترې ناراضه کېږي.
- ۲- بې اتفاقی او اختلاف د دښمنۍ لامل کېږي.
- ۳- په بې اتفاقی کې له ژوند څخه برکت اوچتېږي.

فعالیتونه

۱- د اختلاف او بی اتفاقی زیانونه په گوته کړئ.

۲- د لاندې کلمو ضد ووايئ:

(اتفاق، دښمني، امر، زیان)

پوښتنې

الف: لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړئ:

۱- د اسلام دین مور ته په یوالي او کوي.

۲- بی اتفاقي او اختلاف د لامل کېږي.

۳- په بی اتفاقی کې له ژوند څخه اوچتېږي.

ب: په لوست کې د آیت ژباړه ووايئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ په مرسته د بی اتفاقی د زیانونو په اړه یوه

مقاله ولیکي.

بد ملگری

مور باید د ملگری په غوره کولو کې زیات فکر وکړو، تر څو له بد شخص سره مخ نه شو.

رسول الله ﷺ د نیک او بد ملگری مثال داسې بیان کړی دی: د نیک شخص ملگریا، د عطر و د پلورونکي په خیر ده، له دوو گټو څخه یې له یوې خامخا برخمن کېږئ:

۱- یا به ترینه عطر واخلي.

۲- او یا خو به د مشکو بڼې ورمې بوی کړئ.

د بد شخص ملگریا د پښ په خیر ده، د دوو زیانونو څخه یې یو زیان حتما درته رسېږي:

۱- بدن او یا جامې به دې وسوځوي.

۲- یا خو به بد بوی او لوگی در ورسېږي. مسند امام احمد.

مور باید تل له ښو خلکو سره ملگریا وکړو.

د نیک شخص په ملگریا کې د دنیا او آخرت ډیرې گټې دي.

مور باید له بد شخص سره ملگریا ونه کړو.

د بد شخص ملگریا ډیر زیانونه لري.

فعالیتونه

- ۱- د نیک ملگري د گټو په هکله په خپلو منځو کې بحث وکړئ.
- ۲- د بد شخص د ملگرتيا زیانونه په گوته کړئ.

پوښتنې

- ۱- رسول الله ﷺ د نیک ملگري په هکله څه فرمایلي دي؟
- ۲- د بد شخص ملگرتيا د څه شي په شان ده؟
- ۳- د نیک شخص ملگرتيا څه گټې لري؟
- ۴- تاسې له چا سره ملگرتيا کول غواړئ؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د بد شخص د ملگرتيا زیانونه د یوې مقالې په ترڅ ولیکي.

د دين ستنه

لمونځ د اسلام دويمه بنا او د دين ستنه ده.

په لمانځه سره مسلمان د خپل دين ساتنه كوي.

لمونځ انسان له بدو او ناروا كارونوڅخه ژغوري.

لمونځ د ايمان نښه ده.

په لمانځه د مسلمان او كافر ترمنځ فرق كېږي.

په لمانځه د مسلمان گناهونه بښل كېږي.

رسول الله ﷺ فرمايي:

كه له تاسو څخه د يوه د كور مخې ته وياله بهيږي او هغه پكې هره ورځ

پنځه حلي لامبي، آيا په بدن به يې څه خيري پاتې شي؟ صحابه وو

وويل: د نوموړي په بدن خيري نه پاتې كېږي. رسول الله ﷺ وفرمايل:

لمونځ هم د دې ويالې په خير دى، هغه څوك چې پنځه وخته لمونځ

كوي، گناهونه يې بښل كېږي. (متفق عليه)

مور پنځه وخته لمونځونه په خپل وخت ادا كوو.

فعالیتونه

- ۱- د لمانځه د ارزښت او گټو په هکله په خپلو منځو کې بحث وکړئ.
- ۲- د ښوونکي په مرسته دا واضح کړئ چې لمونځ د دین ستنه ده.
- ۳- په لمانځه سره د مسلمان او کافر تر منځ څنګه فرق کېږي؟

پوښتنې

- ۱- لمونځ د دین ستنه ده؟ دا جمله روښانه کړئ.
- ۲- رسول الله ﷺ د لمانځه په هکله څه فرمایلي دي؟
- ۳- لمونځ څه گټې لري؟ واضح یې کړئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د کورنۍ د غړو په مرسته د لمانځه گټې په خپلو کتابچو کې ولیکي، او په ټولګي کې دې بیان کړي.

د وخت ارزښت

وخت زموږ ژوند دی او د انسان ارزښتناکه پانگه ده. موږ باید خپل وخت ضایع نه کړو.

رسول الله ﷺ د وخت په هکله فرمایلي دي:

دوه نعمتونه دي چې زیات خلک ترې بې خبره دي: یو روغتیا او بل وخت.

موږ باید له وخت څخه سمه گټه واخلو.

د دې لپاره چې وخت مو ضایع نشي لاندې ټکو ته پاملرنه کوو:

۱- پنځه وخته لمونځ په خپل وخت کې ادا کوو.

۲- بسوونځي ته په وخت ځو.

۳- خپل درسونه په پوره پاملرنې سره لولو.

۴- کورنۍ دنده په خپل وخت کې لیکو.

۵- لوبې په ټاکلي وخت ترسره کوو.

۶- د نن کار سبا ته نه پرېږدو.

فعالیتونه

۱. د وخت د ارزښت په هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
۲. د ښوونکي په مرسته د خپل ورځني ژوندانه مهال ویش ووايئ.

پوښتنې

- ۱- رسول الله ﷺ د وخت په هکله څه فرمایلي دي؟
- ۲- د دې لپاره چې وخت مو ضایع نشي، څه باید وکړو؟
- ۳- د نن کار باید څه وخت سرته ورسوو؟

کورنۍ دنده

هر زده کوونکی دې د خپل ورځني ژوند مهال وپس د کورنۍ د غړو په مرسته وليکي، بیا دې په ټولگي کې ولولي.

د مسلمان پنځه حقونه

ټول مسلمانان سره خویندې او وروڼه دي، تل یو بل ته درناوی کوي. مسلمان په خپل مسلمان ورور باندې زیات حقونه لري، رسول الله ﷺ په دې هکله فرمایي: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ» رواه البخاری

د حدیث معنا: مسلمان په مسلمان پنځه حقونه لري: سلام ته یې ځواب ورکول، د ناروغ پوښتنه کول، جنازې پسې یې تلل، بلنه یې منل او له عطسې څخه وروسته د الحمد لله ویلو په ځواب کې ورته یرحمک الله ویل.

مور د مسلمان سلام ته ځواب وایو، که ناروغه وي پوښتنه یې کوو، په جنازه کې یې گډون کوو، بلنه یې منو او عطسې نه وروسته ورته یرحمک الله وایو.

له مسلمان سره مرسته کول زموږ دیني دنده ده.

له مسلمان سره مرسته کول ثواب لري.

فعالیتونه

- ۱- د مسلمان پنځه حقونه څنگه ادا کېږي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۲- آیا کله مو د کوم ناروغ پوښتنه کېږي ده؟
- ۳- دوه زده کوونکي دې د عطسې دعاوې تمثیل کړي.

پوښتنې

- ۱- مسلمان پر مسلمان څو حقونه لري؟
- ۲- د تشمیت العاطس معنا ووايئ.
- ۳- د سلام ځواب څنگه ورکول کېږي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د لوست حدیث له معنا سره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

د سلام فضایل

سلام اچول سنت او خُواب یې واجب دی.
سلام د مسلمان لپاره غوره تحفه ده.
د سلام الفاظ: السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.
ژباړه: پر تاسو دې سلامتیا او د الله رحمت وي.
د سلام خُواب: وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته.
ژباړه: پر تاسو دې هم سلامتیا او د الله رحمت وي.
سلام د اخلاص، امن او مینې پیغام دی.
سلام د مسلمانانو په منځ کې مینه او محبت زیاتوي.
رسول الله ﷺ فرمایي: تر څو چې ایمان رانه وړی، جنت ته نشی
تللی او مؤمنان نشی کیدای، تر څو په خپلو منځو کې مینه او محبت
و نلری، آیا تاسو ته داسې څه ونه بنایم چې ستاسو تر منځ مینه او
محبت پیدا کړي؟
اصحابو ووېل: ولې نه.
پیغمبر ﷺ وفرمایل: په خپلو منځو کې سلام اچول زیات کړی.

(رواه البخاری)

د بشپړ سلام اچوونکي او خُواب ورکوونکي دواړو ته دیرش، دیرش
نیکی ورکول کپړي.

- د سلام په هکله ځینې لارښوونې:
- تیریدونکی به په ولاړو او ناستو خلکو سلام اچوي.
 - کشر به مشر ته سلام کوي.
 - کور ته د ننوتلو په وخت به سلام اچوي.

فعالیتونه

- ۱- د ښوونکي په مرسته د بشپړ سلام اچولو د فضیلت په هکله خبرې وکړئ.
- ۲- زده کوونکي دې په دوو ډلو ووېشل شي، یوه ډلې دې بشپړ سلام اچوي، بله دې ورته بشپړ ځواب ووايي.

- ۱- سلام اچول څه حکم لري؟
- ۲- سلام اچول څه گټې لري؟
- ۳- رسول الله ﷺ د سلام په هکله څه فرمایلي دي.
- ۴- په سلام اچولو سره مسلمان ته څو نیکی ورکول کېږي؟

زده کوونکي دې د سلام په هکله د لوست حدیث په خپلو کتابچو کې ولیکي.

غیبت

مسلمانان سره خویندې او وروڼه دي، د مسلمان ورور غیبت کول حرام دي.

الله تعالی مور له غیبت کولو څخه منع کړي یو.

غیبت کول د مړه ورور د غوښو د خوړلو په څېر دي.

د چا په غیاب کې د هغه نیمگړتیاوې بیانولو ته غیبت وېل کېږي.

که چیرې مسلمان هغه عیب و نه لري، دې ته بهتان ویل کېږي.

مور باید له غیبت او بهتان څخه ډډه وکړو او په مجلسونو کې یې

گډون ونه کړو.

په ناروا کارونو کې له چا سره مرسته کول او غیبت ته غور نیول گناه

.۵۵

فعايتونه

- ۱- د غيبت د زيانونو په هکله په خپلو کې يو له بل څخه پوښتنې وکړئ.
- ۲- د غيبت او بهتان تر منځ توپير په گوته کړئ.

پوښتنې

- ۱- غيبت څه ته وايي؟
- ۲- آیا غيبت روا دی؟
- ۳- غيبت کول د څه شي په څېر دي؟
- ۴- آیا د غيبت په مجلسونو کې ناسته روا ده؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې لوست په خپلو کتابچو کې وليکي.

دروغ ويل

مسلمان تل رښتيا وايي، دروغ ويل لويه گناه ده.

دروغ ويل د منافق نښه ده.

پيغمبر ﷺ فرمايي: د منافق درې نښې دي:

۱- په وعده وفا نه کوي.

۲- د بحث او جنگ پر مهال کنحل کوي.

۳- او په خبرو کې دروغ وايي.

دروغجن انسان د هېچا نه خونښپري.

په دروغجن انسان څوک باور نه کوي.

مور بايد تل رښتيا ووايو او له دروغ ويلو ډډه وکړو.

فعاليتونه

- ۱- د ښوونکي په مرسته د دروغو د ناوړه پایلو په اړه یو له بل سره خبرې وکړئ.
- ۲- د لاندې کلمو ضد په نښه کړئ:
- منافق ، دروغ ، وفا کول ، جنگ .
(رښتیا ، بې وفايي ، سوله)
- ۳- په وعده وفا کول څه گټه لري؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

پوښتنې

- ۱- دروغ ویل په اسلام کې څه حکم لري؟
- ۲- دروغ ویل د څه شي نښه ده؟
- ۳- آیا خلک پر دروغجن انسان باور کوي؟
- ۴- آیا دروغجن انسان د چا خوښیږي؟

کورنۍ دنده

د دروغو څلور زیانونه په څلورو جملو کې ولیکئ.

بېنه کول

عفو (بېنه) کول نیک خوی او د مسلمان صفت دی. مسلمان د بدو په مقابل کې بڼه کوي.

خلکو ته بېنه کوونکی بنده د الله ﷻ خوښ دی.

الله ﷻ مور ته د بڼې لارښوونه کوي: **﴿وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى﴾** د البقرة سورت، ۲۳۷ آیت.

ژباړه: او ستاسې بېنه کول تقوا ته نږدې عمل دی.

په بڼې سره د انسان عزت زیاتېږي، رسول الله ﷺ فرمایي: **«وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا»** (رواه مسلم)

معنا: او الله ﷻ په عفوې او بڼې سره د انسان عزت زیاتوي. **د بڼې له گټو څخه:**

۱- په بڼې د مسلمان زړه له کینې او بغض څخه پاکېږي.

۲- له بڼه کوونکي څخه الله ﷻ راضي کېږي.

۳- په بڼه د انسان عزت لازياتېږي.

۴- په بڼه ټولنه له دښمنۍ او شر څخه ژغورل کېږي.

مور باید د عفوې خصلت خپل کړو.

فعالیتونه

- ۱- د بښني څو مثالونه بيان كړئ.
- ۲- په بښني سره څنگه د انسان عزت زياتيږي؟ په دې هكله په خپلو منځو كې خبرې وكړئ.
- ۳- خپلو ټولگيوالو ته د بښني څو بيلگې ووايئ .

پوښتنې

- ۱- بښنه د چا خصلت دی؟
- ۲- مسلمان د بدو په مقابل کې څه کوي؟
- ۳- د بښني په هكله رسول الله ﷺ څه فرمايلي دي؟
- ۴- بښنه څه گټې لري؟ بيان يې كړئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د بښني په هكله لنډه مقاله وليکي.

قناعت

مسلمان تل د الله ﷺ مندوی وي، په خپل ژوند خوښ وي او د لازیات ښه کېدلو هیله یې لري، چې دې ته قناعت وایي. قناعت د الله ﷺ ستر نعمت او د انسان لویه پانگه ده، په خپل ژوند خوښي د کامیابی لاره ده.

رسول الله ﷺ فرمایي: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ وَرَزِقَ كَفَافًا وَقَنَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ». (رواه مسلم)

معنا: پرته له شکه هغه څوک بریالی شو چې اسلام یې راوړ، روزي یې د اړتیاوو بسنه وکړي او الله تعالی په ورکړل شویو نعمتونو ورته قناعت ورکړی وي.

د قناعت ګټې:

- ۱- الله ﷺ له مسلمان څخه راضي کېږي.
- ۲- انسان له بې ځایه حرص څخه ژغورل کېږي.
- ۳- الله ﷺ د مسلمان په ژوند کې برکت اچوي.
- ۴- انسان له نا امیدۍ، کینې او حسد څخه خلاصیږي.
- ۵- انسان زیار باسي چې ژوند یې لا ښه شي.

فعالیتونه

- ۱- د قناعت گټې، په نوبت سره بیان کړئ.
- ۲- د قناعت ضد څه کیدای شي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.
- ۳- آیا په بې حایه حرص کولو ژوند ښه کېږي؟

پوښتنې

- ۱- قناعت څه ته وايي؟
- ۲- رسول الله ﷺ د قناعت په هکله څه فرمایلي دي؟
- ۳- قناعت څه گټه لري؟
- ۴- آیا په قناعت لرلو سره د انسان کینه له منځه ځي؟

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د قناعت گټې په خپلو کتابچو کې وليکي.

د صبر فضایل

د اسلام دین مور ته د صبر او حوصلې لارښوونه کوي.
صبر او حوصله د مسلمان صفت دی.

رسول الله ﷺ فرمایي: د مؤمن ژوند د تعجب وړ دی، هر حالت یې د ده لپاره خیر دی چې دا یوازې د مؤمن ځانگړتیا ده:
که چیرې خوشحالي ورته ورسېږي، شکر پرې وباسي او دا ورته خیر دی او که چیرې تکلیف یا ضرر ورته پېښ شي، صبر پرې کوي، دا هم ورته خیر دی. (صحیح مسلم)

د صبر ډولونه:

- ۱- صبر په اطاعت: یعنې د الله ﷻ امرونه پر ځای کول، لکه: پنځه وخته لمونځ کول، روژه نیول او داسې نور.
- ۲- صبر له گناه څخه: له هر هغه څه ځان ساتل چې په دین کې ناروا دي، لکه: غلا، ظلم او غیبت کول.
- ۳- صبر په تکلیف او غم کې: یعنې د ستونزو او غم پر وخت صبر او حوصله کول.

د صبر له گټو څخه:

- ۱- الله ﷻ له مسلمان څخه راضي کېږي.
- ۲- په صبر سره انسان غښتلی کېږي او له ناهیلۍ څخه نجات مومي.

۳. په صبر لرلو سره انسان خپلې موخې ته رسېږي.

۴. په صبر لرلو سره د ژوند ستونزې حل کېږي.

فعالیتونه

۱- له گناه څخه صبر څنگه کېږي؟ په دې هکله څو مثالونه ووايئ.

۲- په خپل ژوندانه کې د صبر څو عملي گټې ووايئ.

۳- د زده کړې پر مهال څنگه صبر کېدای شي؟ په دې هکله په خپلو منځو کې خبرې وکړئ.

پوښتنې

۱- اسلام مور ته د څه لارښوونه کوي؟

۲- د صبر په هکله رسول الله ﷺ څه فرمایلي دي؟

۳- صبر په څو ډوله دی؟

۴- د صبر څو گټې ووايئ.

کورنۍ دنده

زده کوونکي دې د صبر څلور گټې په خپلو کتابچو کې وليکي.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**